

Bölüm 5

CERRAHİ HASTASININ WEB TABANLI EĞİTİMİ

Sultan ÖZKAN¹
Halil KALAYCI²

GİRİŞ

Hemşireler bireyin, ailenin ve toplumun sağlık sorunlarında, sağlığı koruma ve geliştirmedeki tanı ve tedaviye yardımcı hizmetlerini bakım, araştırma ve eğitici rolleri ile gerçekleştirmektedir. Eğitici rolünde hasta eğitimi esastır. Hasta eğitiminde hasta, aile ve toplumun sağlık gereksinimlerinin belirlenip ihtiyaçların giderilmesi ve hastanın öz bakım becerilerinin desteklenmesi, bağımsızlaşması amaçlanır ⁽¹⁾.

Etkileri istenen düzeyde olması için hastanın eğitimi Sağlık Hizmet Örgütleri Akreditasyon Birliği (JCAHO; Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organization) tarafından standartlara oturtulmuştur. Uluslararası olarak yayınlanan hasta hakları bildirgesi doğrultusunda hazırlanan ülkemizdeki “Hasta Hakları Yönergesinde” de hastanın sağlık durumunu ve tedavi yaklaşımlarını anlaması yönünde karar alınmıştır. Yönergenin üçüncü bölümü “sağlık durumu ile ilgili bilgi alma hakkı” olarak ayrılmıştır. Hastanın bilgilendirilmesi kapsamı 15. maddede şöyle belirlenmiştir ^(1,2):

1. Hastalığın muhtemel sebepleri ve nasıl seyredeceği,
2. Tıbbi müdahalenin kim tarafından nerede, ne şekilde ve nasıl yapılacağı ile tahmini süresi,
3. Diğer tanı ve tedavi seçenekleri ve bu seçeneklerin getireceği fayda ve riskler ile hastanın sağlığı üzerindeki muhtemel etkileri,
4. Muhtemel komplikasyonları,
5. Reddetme durumunda ortaya çıkabilecek muhtemel fayda ve riskleri,
6. Kullanılacak ilaçların önemli özellikleri,
7. Sağlığı için kritik olan yaşam tarzı önerileri,
8. Gerekğinde aynı konuda tıbbî yardıma nasıl ulaşabileceği, hususunda bilgilendirilmelidir.

¹ Sultan Özkan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, sultanozkan2000@yahoo.com

² Arş. Gör. Halil Kalaycı Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, halilkalayci1993@gmail.com

yazılı bilgiler üzerinden konuşularak verilmiştir. Multimedya destekli eğitim alan hastaların daha memnun olduğu ve yapılacak işlemler konusunda daha az anksiyete yaşadıkları görülmüştür. Sanılanın aksine multimedya destekli aracı kullanılarak eğitim verirken daha uzun süreye ihtiyaç duyulmamaktadır ⁽⁴⁰⁾.

KAYNAKLAR

1. Öztürk, H, Çilingir, D., Hintistan S. (2011). Hastaların dahiliye ve cerrahi kliniklerinde hemşirelerin yaptığı hasta eğitimlerinin değerlendirilmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 4(4), 153-158.
2. Hasta Hakları Yönetmeliği (1998, 01 Ağustos). Resmi Gazete (Sayı: 23420) Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.4847&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=hasta%20haklar%C4%B1>
3. Orgun, F., (2017). Sağlık eğitimi ve sağlığın iyileştirilmesi. Karadakovan A, Eti AF (Ed.), Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım (4. Bs., Cilt 1, s. 47-58) İçinde. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.
4. Uzun, Ö., (2000). Ameliyat Öncesi Hasta Eğitimi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3(2), 36-45.
5. Yıldız, T., (2015). Cerrahi hasta eğitimde kullanılan güncel yöntemler: hastalık merkezli değil hasta merkezli. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 5(2), 129-133.
6. Kaya, H., (2009). Sağlık hizmetlerinde hasta eğitimi ve hemşirenin sorumlulukları, Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences Journal Identity, 1(1), 19-23.
7. Abed, MA., Himmel, W., Vormfelde, S., Koschack, J. (2014). Video-assisted patient education to modify behavior: A systematic review, Patient Education Counseling, 97, 16-22.
8. Marcus, C. (2014). Strategies for improving the quality of verbal patient and family education: A review of the literature and creation of the educate model, Health Psychology & Behavioural Medicine, 2(1), 482-495.
9. Kaya, N., Kaya, H. (2008). Hemşireler tarafından geliştirilen yazılı hasta eğitim materyallerinin okunabilirliğinin saptanması, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 11, 1-6.
10. Aldridge, MD. (2004). Writing and designing readable patient education materials, Nephrology Nursing Journal, 31(4), 373-377.
11. Gürlek Ö., Yavuz M. (2013). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin ameliyat öncesi hasta eğitimi uygulama durumları, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 16(1), 8-15.
12. Bass, SB., Ruzek, SB., Gordon, TF, Fleisher, L., McKeown-Conn, N., Moore, D. (2019). Relationship of internet health information use with patient behavior and self-efficacy: Experiences of newly diagnosed cancer patients who contact the national cancer institute's cancer information service, Journal of Health Communication, 11, 219-236.
13. Demir, Y., Gözüm, S. (2011). Sağlık eğitiminde yeni yönelimler; web destekli sağlık eğitimi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 4(4), 196-203.
14. Ateş, E. (2018). Omurilik hasarlı bireylere verilen web tabanlı eğitimin komplikasyon kontrolü ve yaşam kalitesine etkisi (Doktora Tez). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
15. Altıntaş, SB., Vural, F. (2018). Should web-based education be implemented for colorectal cancer patients? Turkish Journal Of Colorectal Disease, 28, 1-8.
16. Erdoğan, Z., Bulut, H. (2017). Bilgisayar destekli hasta eğitimi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(3), 13-18.
17. Zülfiyar, H. (2014). Hastaların internet kullanımı ve elektronik ortamdaki sağlık bilgilerine erişim davranışları, Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 22, 46-52.
18. Karakuş, ZE. (2015). Akciğer kanseri tanısı alan hastalarda web destekli hasta eğitiminin semptom yönetimine ve yaşam kalitesine etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
19. Türkiye İstatistik Kurumu. (2016). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> (27.10.2018).
20. Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması. Erişim adresi: <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30574> (07.07.2020)

21. Internet Access And Use Statistics – Households And Individuals -2016 Edition. (2018). Erişim Adre: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Internet_access_and_use_statistics_-_households_and_individuals_-_2016_edition (28.10.2018).
22. Pew Research Center's Internet & American Life Project. (2013). Health Online 2013. (2013). Erişim adresi: <http://www.pewinternet.org/2013/01/15/health-online-2013/> (28.10.2018)
23. Andreassen, HK., Bujnowska-Fedak, MM., Chronaki, CE., Dumitru, RC., Pudule, I, Santana, S., Voss, H., Wynn, R. (2007). European citizens' use of e-health services: a study of seven countries, *BMC Public Health*, 7(53), 1-7.
24. Korda, H., Itany, Z. (2013). Harnessing social media for health promotion and behavior change, *Health Promotion Practice*, 14(1), 15-23.
25. Türkiye'de İnternetin Sağlık ve Hizmetlerine Ulaşma Amaçlı Kullanım Alışkanlıkları. (2013). Social Touchweb sitesi. Erişim adresi: <http://www.socialtouch.com.tr/trend-bulteni/turkiye-de-internetin-saglik-amacli-kullanimi-eylul2013/index.html> (29.10.2018).
26. Görkemli, N. (2017). Sağlık iletişiminde internet kullanımı üzerine bir araştırma, *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7(1), 122-138.
27. Aşar, G., Kaşıkçı, M. (2009). Ülkemizde hasta eğitiminin durumu, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009, 12(3), 67-73.
28. Yamamoto GT., Altun D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
29. Yüksek Öğretim Konseyi (2020). Basın Açıklaması – 26.03.2020, Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/YKS%20Ertelenmesi%20Bas%C4%B1n%20A%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1.aspx>
30. Abbasi, S., Ayoob, T., Malik, A. ve Memon, SI. (2020). Perceptions of students regarding E-learning during Covid-19 at a private medical college. *Pak J Med Sci.*, 36(COVID19-S4), 57-61.
31. Kesik, M., Kaya, DÖ. (2020). COVID-19 Sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi, *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2): 59-67.
32. Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*, 27, Erişim adresi: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning>
33. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (2020). Bakan yardımcısı sayan: salgın sürecinde internet kullanımı arttı. Erişim adresi: <https://www.btk.gov.tr/haberler/bakan-yardimcisi-sayan-salgin-surecinde-internet-kullanimi-artti>
34. Fahy, N., Patel, V., Rosseau G. (2014). A comparative analysis of online education resources for patients undergoing endoscopic transphenoidal surgery, *World Neurosurgery*, 82(6), 671-675.
35. Yeh, ML., Chen, HH., Liu, PH. (2005). Effects of multimedia with printed nursing guide in education on self-efficacy and functional activity and hospitalization in patients with hip replacement, *Patient Education Counseling*, 57(2), 217-224.
36. Keulers, B., Welters, C., Spauwen, P., Houpt, P. (2007). Can face-to-face patient education be replaced by computer-based patient education? A randomised trial, *Patient Education Counseling*, 67(1-2), 176-182.
37. Heikkinen, K., Leino-Kilpi, H., Taina, N., Anne, K., Sanna S. (2008). A comparison of two educational interventions for the cognitive empowerment of ambulatory orthopaedic surgery patients, *Patient Education Counseling*, 73(2), 272-279.
38. Lo, SF, Hayter, M., Hsu, M., Lin, SE., Lin, SI. (2010). The effectiveness of multimedia learning education programs on knowledge, anxiety and pressure garment compliance in patients undergoing burns rehabilitation in taiwan: An experimental study, *Journal Of Clinical Nursing*, 19(1-2), 129-137.
39. Çapık, C. (2010). Web Destekli Eğitim ve Danışmanlığın Prostat Kanseri Taramalarına İlişkin Sağlık İnancı, Bilgi Düzeyi ve Taramalara Katılmaya Etkisi (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
40. Ihrig, A. (2012). Multimedia support in preoperative patient education for radical prostatectomy: The physicians' point of view, *Patient Education Counseling*, 87(2), 239-242.